

Een nieuw blijspel

Blijspel in één bedrijf

door

PROSPER VAN LANGENDONCK

Boekdrukkerij R. Bracke-Van Geert, Baesrode

amsa

Instituut voor
Sociale Geschiedenis

MAD/018.30

A.M.S. *van der*

A.M.S.A.B.

Een nieuw blijspel

Blijspel in één bedrijf

door

PROSPER VAN LANGENDONCK

PERSONEN:

Fons Krinkelbeen, tooneelschrijver.
Mina, zijn vrouw.
Tist de Flinke, boer.
Anastazie, zijn nicht.
Tony, tooneelspeler.

De vergunning tot opvoering moet van den schrijver worden
verkregen.

Adres:
Pr. VAN LANGENDONCK,
Koolmijnenkaai, 12b, Brussel.

TOONEELSCHIKKING. — Net bemeubelde burgerszaal. Achtergrond, links en rechts, deuren. Een venster uitgevende op de straat. Bij het ophalen van het doek stoft Mina meubelen af.

Meer dan een uur bezig. — Zijn kleeren aan den kapstok hangen!... (Een frak, die op een stoel ligt, hangt zij aan den kapstok, in een aanpalende plaats, waarvan de deur openstaat.) O, de mannen! De Heer schiep hen vast niet naar zijn evenbeeld. (Plaats op de tafel: inktpot, schrijfgesier, boeken, een aschbakje met daarin pijpen.) Zie, die asch! en hoeveel tabak die nog dienen kan! (Ziet de asch in den koolbak.) Als hadden wij geld op te scheppen! Spijtig!... Anders 'n man: brood en wijn! (Een pijp nemende.) Die kreeg hij van «De Toekomst», waarvan hij voorzitter is. (Een ander toonende.) Deze gaf ik hem ten geschenke. Toch rookt hij bijna altijd uit die steene. Vraag ik hem «waarom», dan antwoordt hij: «Uit die pijp trek ik stof om tooneel te schrijven». Eindelijk een weinig orde. Voor hoelang? (Stapt voort. Men klopt.) Binnen. (Wil gaan openen. Anastazie op.)

ANASTAZIE. — Madame Mina, kunt gij me zeggen hoe laat het is? Mijn uurwerk is stil gevallen.

MINA. — Half drie, madame Anastazie.

ANASTAZIE. — Dank. Zoo moeilijk zonder uur, en ik verwacht iemand.

MINA. — Ha!

ANASTAZIE. — Ja. Een kozijn van Steenockerzeel.

MINA. — Zool!

ANASTAZIE. — Onder ons gezegd: Sinds den oorlog zijn de buitenmensen veranderd.

MINA. — Dus... geen boer, uw kozijn?

ANASTAZIE. — Neen, zulle, madame Mina. En niet van de domsten!

MINA. — Hoho!

ANASTAZIE. — En... een der «dikken» van het dorp.

MINA. — Zool! En... schoon?

ANASTAZIE. — Hij mag tusschen den hoop meêloopen. Straks als hij hier is, kom ik eens aankloppen... als u dat bevalt.

MINA. — Een uitstekend gedacht! Ik vraag hem den prijs van de boter.

ANASTAZIE. — Ja... Het is bij u toch altijd netjes gestoft en geborsteld, madame Mina.

MINA. — Kom eens zien als m'n man thuis is.

ANASTAZIE. — Waarom?

MINA. — Ge zult oogen opentrekken. Niets meer op zijn plaats!

ANASTAZIE. — Wat ge zegt!

MINA. — Dat verwondert u?

ANASTAZIE. — Neen, neen, madame Mina. De uwe, zegt gij, is ordeloos; de mijne, Onze Lieve Heer hebbe zijn ziel, had een ander gebrek!

MINA. — Nog erger?

ANASTAZIE. — Die gromde van den morgen tot den avond. De vrouwen zijn te goed. Wij moesten onze tanden toonen en bijten.

MINA. — Bijten!... Als uw kozijn weet, dat gij de mannen zoo in uw hart draagt, ziet ge niet meer zijn... voeten.

ANASTAZIE. — Z'n!... Ik heb er genoeg van! Niet, dat ik er geen krijgen kan: aan elken vinger tien!

MINA. — Zool!

ANASTAZIE. — Ik zie ze nog niet staan! Tot aan de keel voll!

MINA. — Overdrijf zoo niet, madame Anastazie.

ANASTAZIE. — Overdrijf!... Voor wat hebben wij hen nodig?

MINA. — Hm!... Da's nu ook 'n vraag!

ANASTAZIE. — En... als gij het ongeluk hebt te bevalen...

MINA. — ...Zooals gij...

ANASTAZIE. — Kan ik er aan doen!... Heb ik afgezien met mijn pezewever zaliger, God hebbe zijn ziell (Zucht luid.) Als op de wandeling mij iemand goeden dag zei, vroeg hij: «Wie is die en hoe of waarvan kent die u?» En dan 'n heele uitleg, en... een gezicht van een onderzoeks-rechter. Een weinig verder: «Waarom bezieet die u zoo?» Zie, dan begonnen m'n zenuwen te werken en barsch antwoordde ik dan: «Ga, vraag het hem eens!» Thuis had het dan al «gespookt».

MINA. — Waarom?

ANASTAZIE. — «Ik heb dat kleed nooit gezien!» Neent! «Vanwaar komt het?» Niet van den bakker! «En die hoed? Weeral een nieuwen hoed!» Dan!... M'n zenuwen, m'n zenuwen, m'n zenuwen!... Weet men, dat men een hartevreter, een jaloerschaard, of 'n duivel in 'n menschenvel huwt? Zoek bij klaarlichten dag en nog hebt gij 'n vrouwenplager, 'n tiran gehuwd. Uitzonderingen zelden!

MINA. — Als gij alzoo de mannen blijft uitkleeden, staan zij allen naakt als vader Adam.

ANASTAZIE. — Adam was toch beter.

MINA. — Die had misschien ook gebreken.

ANASTAZIE. — Hij bleef toch in zijn boomgaard, en zijn appels droeg hij niet elders.

MINA. — Het zeggen, kunt gij. Toch geloof ik niet, dat gij er zoo op gebeten zijt! Uw kozijn van Steenockerzeel komt u weeral bezoeken, en...

ANASTAZIE. — Weeral! 't Is de eerste maal, dat hij komt.

MINA. — En de boer die verleden week bij u was?

ANASTAZIE. — Mijn kozijn van Strombeek...

MINA. — En... die andere?

ANASTAZIE. — Bij mij?

MINA. — Bij u.

ANASTAZIE. — Ha, ja! Mijn kozijn van Lapscheure. Ik was het vergeten.

MINA. — Dus op ieder dorp... een kozijn.

ANASTAZIE. — Wat wilt gij zeggen?

MINA. — Ik?... Niets! Maar kozijns zijn toch ook mannen, en... nicht en kozijn...

ANASTAZIE. — Madame Mina, ge doet me lachen! Ik ben nu zoo gerust. Maar ik sta hier te babbelen, en...

MINA. — Straks hangt uw kozijn aan de bel.

ANASTAZIE. — Ik moet nog koffie gereed maken... Ik kocht koekskens...

MINA. — ...Om hem te verlekken! Als mannenhater kreeg hij droog brood en koffie zonder melk. Een tweede maal kwam hij niet.

ANASTAZIE. — Ik zou niet durven!... Wat zou hij zeggen?

MINA. — Zeggen! Ik zou hem antwoorden: De boter is te duur. Een tweede maal bracht hij... misschien, een kilo meê.

ANASTAZIE. — 't Is toch waar! Vandaag gaf ik veertig frank uit, en vraag mij: waaraan?... Vroeger rolde het geld, nu vliegt het. Madame Mina, ik vlieg ook.

MINA. — Nu al!

ANASTAZIE. — Ja, ja! (Snel af.)

MINA. — Zij is toch zoo bevallig, hahaha! En... mannenhater! Zij, die aldus spreken, zijn doorgaans mannenzot. Ik zit mijn Fons wel eens in z'n haar, de schuld zijner wanorde en... ook van m'n zenuwen. Toch hang ik daarna aan zijn hals. Wat wilt ge: ik zie hem doodgaarne! (Fons: op.) (1)

FONS. — Dag, Mieterladiekel! (Zoenen elkander.) 't Is buiten koud.

MINA. — 't Is zonneshijn, Fonske.

FONS. — Schijn bedriegt: het vriest kegels. Hier zoo warm en

(1) Rookt in het opkomen en gedurende het spel, uit de steenen pijp.

zoo gezellig met mijn beste vrouwtje. (Ontdoet zich van hoed en overjas, legt zulks op een stoel.)

MINA. — Ja, Fonske, een goed vrouwtje. En daar...

FONS. — Daar?

MINA. — Een kapstok.

FONS. — Vergeten, Mieterladiekel! (Hangt alles aan den kapstok. Doet een ander frak aan, trekt zijn schoenen uit en steekt pantoffels aan, zet zich om te schrijven, na eerst schrijfboek en papieren ingezien te hebben.)

MINA. — En uw schoenen? Is daar geen ander plaats voor bestemd?

FONS. — Gaat ge weeral beginnen! Waarom trouwde ik u?

MINA. — Om uw schoenen weg te zetten.

FONS. — Natuurlijk. (Schrijft.)

MINA. — Als dat zoo natuurlijk is, blijven zij daar natuurlijk staan. (Borstelt en keert de schoenen meê, rechts en links.)

FONS (Dit ziende.) — Ze heeft het weer op haar zenuwen.

MINA. — Wat mompelt gij?

FONS. — Ik zeg: mijn ongelukkige zenuwen! Die ziekte erfde ik van u. Ik beklaag de mannen, die 'n vrouw huwden met... zenuwen.

MINA. — En... geen tijd om u te beklagen!

FONS. — Waarom vraagt de schepen van den Burgerlijken Stand tot het meisje niet: «Mejuffer, hebt ge zenuwen?» En zoo «ja», tot den jongen de vraag gesteld: «Stemt ge toe haar dan nog tot vrouw te nemen?» (Schrijft en roekt sterk.)

MINA. — Waarom staat niet geschreven in het wetboek: «Kapstokken zijn gemaakt om er zich van te bedienen!» 't Is waar, de wettenmakers zijn te verontschuldigen. Belastingen en taksen stemmen neemt al hun tijd in. (Keert voort.) Man zonder zenuwen, wilt gij opstaan?

FONS. — Is het hier niet geborsteld?

MINA. — Plezier vind ik er niet aan.

FONS (rechtgestaan, draait rond, is lastig.) — Het duurt...

MINA (de borstel wegzettende.) — Daar! Wat moet ik nu doen? U bezien!

FONS. — En zoo schrijf ik tooneel!

MINA. — Ja. En als mijnheer komediestukken schrijft, mag ik niet borstelen, niets doen! Ook hem niet aanspreken, want dan verliest hij den draad van zijn historie.

FONS. — Begrijpen wilt gij dat niet. (Zet zich.)

MINA. — Al te goed begrijp ik. Niets plezieriger dan 'n tooneelschrijver. In den Schouwburg kan die doen lachen, ook doen weenen. Maar heeft ooit iemand zich afgevraagd wat zijn vrouw lijdt, terwijl hij komedie schrijft?

FONS. — Ik zit liever op een zolderkamertje. Die verdoemde kolenduurtel!

MINA. — Ik maak vuur in uw schrijfkamer. Het kan er van af! Tooneelschrijver... een droogenbroodstietje!

FONS. — Ik schrijf om de kunst.

MINA. — Ga, zeg dat aan den bakker.

FONS. — Ge verveelt me, hoor!

MINA. — Ik weet het. Heb ik iets te zeggen, dan moet ik vragen: As-je-blijft, Fonske, mag ik u spreken? Ge moet dan uw gezicht zien... Te leelijk om op te boksen. Een tooneelschrijver leeft alleen om te denken, en papier te bekladden. (Verricht huiswerk. Heeft de schoenen weggezet.)

FONS (lezende.) — Zalig zijn zij die arm van geest zijn, want het rijk der hemelen behoort u toe.

MINA. — Heeft Hij gezegd: Behoort u toe?

FONS. — Behoort hen toe.

MINA. — Ik wist wel, dat Hij u niet vergeten had. Als ik trouwde, zei iedereen: «Mina, gij zult toch zoo gelukkig zijn».

FONS (voortlezende.) — Gemaakt van stof en asch zal hij opnieuw in stof en asch vergaan.

MINA (met nadruk.) — Mag ik spreken, Fonske? (Hij beziet haar dwars.) Zou die asch van uw pijp niet beter terecht komen in den bak, dan er nevens?

FONS. — Bekrompen hersens.

MINA. — Verstandige ezel!

FONS (staat op.) — Neen, toen had ik ze niet alle vijf!

MINA (spottend.) — Och, armel!

FONS. — Als ik 'n jongen ontmoet, die aan trouwen denkt, zeg ik hem beleefd: «Vriend, ga, raadpleeg een dokter. Vraag hem, dat hij u gewetensvol onderzoekt. En zegt hij, dat gij geen slag van den molen vast hebt, 't is dat hij zelf den weg naar Gheel opgaat». (Gaat ergens zitten.)

MINA. — En tot het meisje dat wil trouwen, zeg ik: «Onnoozel schaap. Gij doet geen halssnoer aan, maar 'n ketting. Gij denkt uw engelbewaarder ontmoet te hebben en gij zit met Lucifer op uw kot».

FONS (tot zichzelf.) — Jammer haar zenuwen, anders... een goede vrouw. (Staat op, zet zich aan schrijftafel, denkt na, rookt, ziet strak in eenzelfde richting.)

MINA. — Het spreekwoord heeft gelijk: «Elkeen heeft zijn gebreken, en elkeen draagt zijn kruis». Anders: Brood en wijn!... (Hem ziende denken.) Hola! Ik mag hem niet aanspreken of hij verliest den draad van... zijn historie... Zie maar!... Wat woelt er nu weer in zijn hoofd? Zoo is

hij toch schoon! En ik mag hem niet één kusje geven...
Is dat niet wreed!

FONS. — Eureka! (Schrijft zeer snel.)

MINA. — Wat is het, Fonske?

FONS (schrijvende.) — Gevonden!

MINA. — Wat hebt gij gevonden, Fonske?

FONS (plots opstaande.) — Mieterladieke!

MINA. — Is de kuur over?

FONS. — Ga, zit dàar!

MINA. — Zult gij dan vagen?

FONS. — Plaagster! Toe, zet u.

MINA. — Om u plezier te doen, lieve hartevreter. (Zet zich. Hij draait rond haar, bezieet haar strak.) Zeg? Is het voor morgen? (Wil opstaan. Hij duwt haar zacht neder.)

FONS. — Zoo zie ik u gaarne! Gij zijt schoon, aanbiddeljk!

MINA. — Spijtig, mijn bekrompen hersens.

FONS. — Om te lachen, Mieterladieke. (Ernstig.) Bezie mij: zeer verwonderd. (Zij doet zulks.) Waarom bezieet ge mij zoo verwonderd? (Zij wil spreken.) Zut! Zwijg! Herkent gij mij niet? Ik ben uw hartedief, uw... (Haar gevoelloos een kus gevende.)

MINA. — Is dat alles?

FONS. — Ja. (Reeds gezeten om te schrijven.)

MINA. — Niet natuurlijk, man.

FONS. — Ik dacht nochtans...

MINA. — Mag ik spreken?

FONS. — Ja, ja!

MINA. — Zet u dàar!

FONS. — Om u plezier te doen.

MINA. — Bezie me zeer verwonderd. (Hij doet het.) Waarom bezieet ge mij zoo verwonderd? Herkent gij mij niet? Ik ben uw hartedief, uw... (Springt op hem, kust hem meermalen.)

FONS. — Hou op! Hou op! Genoeg! Te veel! Dat is overdreven!

MINA. — Ik overdrijf niet. Ik speel natuurlijk. (Buiten hoort men op een orgel of op een harmonica een dans spelen.) Ail Ai-ai-ai! Ik krijg het op m'n zenuwen... de muziek... die dans! (Haar niet kunnende bedwingen, danst zij. Neemt Fons vast, beiden dansen. Na den dans opent zij het venster, gooit geld naar den speelman, roepende:) Speel nog een dans (1).

(1) Die tweede dans aan de vinding der spelers overgelaten. Zijn beiden dansers, dan iets aanleeren om bijval te verwerven.

FONS. En zoo schrijf ik tooneel! (Zet zich.) Ik neem het leven zooals het is, ik zift het goede uit het slechte. Waren allen maar zoo verstandig. Het geluk vliegt, maar zoo weinigen weten 'het te pakken.

MINA. — Omdat het steeds zoo hoog en zoo snel voorbijvliegt.

FONS. — Hoe waar! (Schrijft en denkt na.)

MINA. — Rechttuit gezegd: Had hij maar een weinig meer orde, en ik... wat minder zenuwen, dan was het bij ons alle dagen Zondag en kermis in de week. (Na een stond.) Mag ik u iets vragen F...

FONS (uitvliegend.) — Ongelukkige! Ongelukkige toch!

MINA. — Wat nu al weer!

FONS. — De draad... weg! De schuld van...

MINA. — ...Van m'n bekrompen hersens. 'n Mensch zou geen zenuwen mogen hebben!

FONS. — Een zotspell!

MINA. — Ge zegt het goed: Te zot of te bot! (Poos.)

FONS (die zijn schrijfboek nam, leest.) — Vrienden, die meermalen, onder het een of ander voorwendsel, bezoek brengen als de goeie vriend niet thuis is, zijn menschen die huiselijk geluk vernietigen. (Schrijft.)

MINA. — Wat bedoelt gij? Hoor, manneke. Mocht in uw afwezigheid zoo'n goeie vriend tweemaal komen, en wat hij ook mocht te vertellen hebben, zou ik hem zeggen: «De derde maal is de deur van hout». (Fons luistert.) Indien de vrouwen, zelfs die met... bekrompen hersens, aldus handelden, zouden zij het zich later niet beklagen. Doorgaans gaat de kruik zoolang te water, tot ze breekt. Hoort-de-dat?

FONS. — Da's slim geredeneerd! Ik neem er nota van.

MINA. — Breng dat in uw tooneelstuk, en zoo gij wilt, schep ik die rol. Ik zal u nog stof tot schrijven bezorgen.

FONS. — Mag ik het weten?

MINA. — Straks. (Men klopt. Zij gaat openen.) Binnen, madame Anastazie.

ANASTAZIE (Fons ziende, wil zich terugtrekken.) — Verschooning! Madame Mina, ik wist niet, dat Mijnheer hier was.

MINA. — Hij zal u niet opeten. Binnen, madame Anastazie. Zet u.

ANASTAZIE. — Dag, mijnheer Krinkelbeen.

FONS. — Dag, madame.

MINA. — Toe, zet u. Toch niet bang voor de mannen!

ANASTAZIE (zet zich.) — Rechttuit gezegd: de mannen boezemen mij weinig vertrouwen in. Ik zeg dat niet voor u, mijnheer Krinkelbeen. Dikwijls zegt me uw vrouw: «'t is toch plezierig zoo'n goeien echtgenoot te hebben».

FONS. — Ze zegt dat, madame!

ANASTAZIE. — Ja, ja, mijnheer. Maar... gij hebt toch ook 'n perel. Altijd vriendelijk. Nooit het eene woord hooger dan het andere. Lief, verstandig! Een geluk, mijnheer Krinkelbeen... Een vrouw... zonder zenuwen.

FONS (t.z.) — Zonder! (Tot haar.) Ja, ja, madame! Gij kent haar!

ANASTAZIE. — Madame, hoe laat is het? Mijn uurwerk is stil gevallen en gij weet wat ik u zegde.

MINA. — Ja, ja! — Niet waar, Fonske, het zal u plezier doen.

FONS. — Veel plezier. (Vóór zich.) Ik weet niet...

ANASTAZIE. — Kom ik Mijnheer niet lastig vallen?

MINA. — Integendeel. Dit bezoek vereert hem, madame.

FONS (vóór zich.) — Bezoek!

ANASTAZIE. — Zool zoo!

FONS. — Zekerlijk, madame. (T.z.) Welkom hier. Wanneer vertrekt ge?

ANASTAZIE. — Het is mijn kozijn, mijnheer. Een boer. Doch sinds de oorlog, zijn de boeren...

FONS. — ...« Geëmancipeerd ».

ANASTAZIE. — Gelijk mijnheer zegt: « Gestabiliseerd! ». 't Is niet om u te bewierooken, mijnheer, maar men hoort dadelijk dat gij verstand te koop hebt.

MINA. — Of het!... Hij zal uw kozijn beoordeelen en weten wat hij in heeft.

ANASTAZIE. — Wat hij in heeft?

MINA (fluisterend.) — Ik spreek van ondervinding, buurvrouw.

FONS. — Stof voor een nieuw blijspel.

MINA (tot Fons.) — Kozijn « zit » met Belga's!

FONS. — Geld is allemans vriend...

ANASTAZIA. — Ze zeggen dat, maar...

FONS. — Geld maakt recht wat krom is. Om geld pleegt men misdaad.

ANASTAZIE. — Dat is waar, mijnheer.

FONS. — Voor geld veinst men liefde... Misschien een gewenscht bezoek, madame.

ANASTAZIE. — Laat dat potje maar gedekt, mijnheer Krinkelbeen.

FONS. — Liedje, dat ik meermaals hoorde zingen.

ANASTAZIE. — Ik zing niet meer!...

FONS. — Wie lang leeft, wordt oud.

ANASTAZIE (tot Mina.) — Wat bedoelt mijnheer?

MINA. — Hij zinspeelt op uw bevalligheid. Reeds kent hij uw karakter. — En de koffis, en de koekskens?... Alles klaar!

ANASTAZIE. — Ja, ja. (Tot Fons.) Men moet toch iets doen, als men bezoek krijgt.

FONS. — Natuurlijk! En... jongman?

ANASTAZIE. — Nooit aan trouwen gedacht, mijnheer.

FONS. — Nooit! (Luid) Een slechte Christen!

ANASTAZIE. — Ge doet me lachen, mijnheer. Kozijn is lid van de kerkfabriek.

FONS. — En ik meen u hetzelfde verwijt te mogen doen, madame.

ANASTAZIE (galkwetst.) — Mijnheer!

FONS. — De Heer heeft gezegd: « Gaat en vermenigvuldigt ». Zijn gebod moet nageleefd worden.

ANASTAZIE. — Da's waar, mijnheer. Doch, mijn man zaliger, God hebbe zijn ziel, was geen letter geleerd.

FONS. — Hij kon daarom toch vermenigvuldigen.

ANASTAZIE. — Hij kon met moeite tot tien tellen.

FONS. — Een lid van de kerkfabriek is toch geleerd, en verzachtende omstandigheden kan die niet inroepen.

ANASTAZIE. — Ik zal het hem vragen. Tot straks, mijnheer en madame. Ik kom dan met kozijn en persoonlijk spreekt Mijnheer dan daarover met hem. (In het heengaan tot Mina.) Ik geloof toch dat kozijn kan vermenigvuldigen.

MINA. — Tot straks, madame Anastazie. (Anastazie, af. Tot Fons.) Welnu? (Zij lacht luid.)

FONS. — Niet slim. (Lacht ook.)

MINA. — En... verder?

FONS. — Verder!...

MINA. — Ondankbare!

FONS. — Wat nu weer?

MINA. — Ik breng u werk: stof voor een nieuw blijspel.

FONS. — Ik denk het ook.

MINA. — Had ik maar die bekrompen hersens niet!

FONS. — Ik zegde het... te opyliegend... m'n zenuwen...

MINA. — Van mij overgeërfd, niet waar?

FONS. — Gaat ge nogmaals een naald in twee klieven? Ben ik geen vergulde ezel?

MINA. — Neen!

FONS. — Neen?

MINA. — Ik zegde: « Verstandige ezel ».

FONS. — Ik doe water in m'n wijn. (Wil schrijven.)

MINA. — Ik niet. Ik eisch wat mij toekomt: ik heb het verdiend!

FONS. — Om den duivel: Wat hebt gij verdiend?

MINA. — Een bedanking... een zoen... En meer is beter!

FONS (rechtstaande.) — En daarom al die omwegen!... In mijn armen, Mieterladieke! (Vurige omhelzing. Zij hooren niet)

aankloppen. Tony, op. Blijft op achtergrond, het liefdespel aanschouwende.)
 BEIDEN (Tony ziende.) — Tony! Mijnheer Tony...
 TONY. — Ik dacht niet dat de speelman hier nog op 't dak zat! (Handdrukken.)
 MINA. — Die is op het dak genageld, mijnheer Tony.
 TONY. — Dat hoor ik gaarne, madame. In zooveel gezinnen krakeel.
 MINA. — Bij ons nooit een heftig woord: nooit! Niet waar, Fonske?
 FONS. — Nooit, mijnheer Tony. (T.z., zuchtende.)
 TONY. — En heelt den dag kussen?
 FONS. — 't Is te zeggen... Ik wilde weten... voor mijn nieuw stuk...
 TONY. — Het effect van 'n kus?
 MINA (die een stoel aanbiedt.) — En nooit laat ik mij daarvoor zoeken, mijnheer Tony.
 FONS. — Welk goed nieuws, mijnheer Tony?
 TONY. — De « Jonge Tooneelliefhebbers » schrijven een wedstrijd uit, en « De Verbroedering » neemt er deel aan.
 FONS. — Ha! En de keus der stukken?
 TONY. — « Kleine menschen ».
 FONS. — Een goede keus.
 TONY. — Kleine menschen loopen er veel!
 MINA. — Wat wil Mijnheer zeggen?
 TONY. — Menschen met bekrompen hersens.
 MINA. — In dit stuk wilde ik optreden.
 TONY. — Ha! — Speelt uw vrouw ook, mijnheer Krikelbeen...
 FONS. — Thuis. Elders niet.
 TONY. — Jaloersch?... Dit had ik van u nooit durven denken!
 Klein mensch, tocht!
 MINA. — Mijnheer denkt, dat mijn man ook bekrompen hersens...
 FONS (gebeten.) — ... Mina, zwijg!
 TONY. — En nooit het eene woord hooger dan het andere.
 MINA. — Om te lachen, mijnheer.
 TONY. — Ik dacht, dat de speelman naar beneden kwam. Ter zake. Wij zoeken een blijspel. Hebt gij iets nieuws, mijnheer Krikelbeen. Zonder u te vleien: steeds behalen uw stukken een welverdienden bijval.
 FONS. — Ik denk iets puiks te scheppen.
 TONY. — Met hoeveel personen?
 FONS. — Drie mannen- en twee vrouwenrollen.
 TONY. — Zoo iets zoeken wij. Wanneer is het geschreven?
 FONS. — Over acht dagen.

TONY. — Mag « De Verbroedering » het voor den prijkkamp opvoeren?
 FONS. — Ja: als gij uw talent ten mijnen dienste stelt.
 TONY. — Ik? Ik ken niets van tooneelschrijven.
 FONS. — Maar gij zijt een bekwaam tooneelspeler, en heden wordt het stuk opgevoerd.
 TONY. — Heden?
 FONS. — Ja. Binnen een half uur, denk ik.
 TONY. — Is het ernst of spot?
 FONS. — Waarom die vraag?
 TONY. — Het is nog niet geschreven, zegt gij.
 FONS. — Dat is niet noodig: de nieuwe methode.
 TONY. — Ge zegt?...
 FONS. — Ik zeg: Gij zult in het blijspel optreden.
 MINA. — Ja, mijnheer. En « succes » is u verzekerd.
 TONY (vóór zich.) — Zijn zinnen op wandel. (Luid en zich vergetende.) Verdrietig!
 FONS. — Neen. Een blijspel, om hartelijk te doen lachen.
 TONY (vóór zich.) — Is het mogelijk! (Tot Fons.) En de andere spelers?
 FONS. — Mijn vrouw...
 TONY. — Zij speelt dan toch komedie?
 FONS. — Ik heb gezegd: Thuis!
 TONY. — En... wie nog?
 MINA. — Een boer van Steenockerzeel.
 TONY. — Kent gij hem?... Bekwaam?...
 FONS. — Ik zag hem nooit. (Hij schrijft.)
 TONY (tot Mina, stil:) — Krijgt hij soms geen kuren?
 MINA. — Die boer van Steenockerzeel?
 TONY. — Neen... uw echtgenoot
 MINA. — Niet erg. Ik ken mijn zot.
 TONY. — Hebt gij een dokter geraadpleegd?
 MINA. — Waarom?
 TONY (vóór zich.) — Zij vraagt waarom?
 FONS. — Wat dunkt u, mijnheer Tony? Akkoord?
 MINA. — Ja, ja! Mijnheer speelt meê. (Tot Tony.) Zeg: ja.
 TONY. — Ja. (T.z.) Ik volg hem in. (Tot Fons.) En die boer?
 FONS. — Is lid van de kerkfabriek.
 TONY. — Die spelen geen komedie.
 FONS. — Ik zeg, ja. Ik zeg meer: Eenieder speelt komedie.
 MINA. — Aanschouwelijk tooneel, mijnheer Tony.
 TONY (vóór zich.) — Als men bij den hond slaapt, erft men zijn vlooiën. (Tot Fons.) Maar waar wilt gij naartoe, mijnheer Krikelbeen?
 FONS. — Wat hebt gij mij gevraagd?
 TONY. — Een nieuw blijspel.

FONS. — Iets dat gebeurt. Menschen op het tooneel brengen, zooals zij werkelijk denken en zijn.

TONY. — Dat vraag ik.

FONS. — Dit wordt straks gespeeld.

TONY (vóór zich.) — Ik hoor toch goed? (Tot Fons.) En het onderwerp?

FONS. — Dat zullen de toestanden scheppen.

TONY (als vroeger.) — Ik zeg, dat ik nog hoor! (Tot hem.) Mag ik het stuk doopen: « In een zothuis ».

FONS (gekrenkt.) — In een zothuis! Waarom?

TONY. — Ik meende...

FONS. — Gij weet al meer dan ik!

MINA. — Bedaar, Fons. Bedaar!

TONY. — Ik... dacht... Heeft die boer van Steenockerzeel ze nog alle vijf?

FONS. — Dat verzeker ik u niet, maar de buurvrouw... Die haar hersenpan is aangetast. (Schrijft.)

TONY (tot Mina.) — En die speelt ook meê! Is dat niet gevaarlijk?

MINA. — Ik weet, hoe haar te temmen.

TONY. — En de derde mansrol? Ook iemand, die er nog vier en een vierdeel heeft?

MINA. — Mijn echtgenoot, mijnheer Tony.

TONY. — Uw?!. (Vóór zich.) Hoe ik den nagel op den kop sla! (Tot haar.) Ik wist niet, dat hij ook komedie speelde.

MINA. — Thuis! Zijn leermeester ben ik. Kon de kapstok spreken, mijnheer!

TONY. — De kapstok!?

MINA. — Ja, rond den kapstok rollen onze tooneelen af, en, als ooit de speelman het dak verlaat, mag hij hem medenemen.

TONY. — Wie? Uw man!

MINA. — Neen, den kapstok.

TONY (t.z.) — Ik weet genoeg: ik ken mijn rol. Bestuurder in een zothuis.

FONS (staat recht.) — Hebt gij goed overwogen?

TONY. — Jaja!

FONS. — Speel vooral natuurlijk. Gij zult tevreden heengaan.

TONY. — Aan wien zegt g'het! (T.z.) Was ik hier al weg! (Men klopt.)

MINA. — Daar zijn zij!

FONS. — Elk speelt zijn rol. (Gaaf zitten en schrijft.)

TONY. — Ik begrijp niet... Moeten er geen maatregelen genomen worden?

MINA. — Betrouw u op mij, mijnheer. Menschen, arm van geest, behandelt men met zachtheid. (Zij opent. Op, Anastazie, gevolgd door Tist den Flinke. Beiden buigen diep.

Minna en Tony insgelijks. Komisch spel. Minna, biedt elk een stoel aan.)

ANASTAZIE (tot Tist, stil.) — Wat zegde ik u?

TIST (evenzoo.) — Deftig volk!

MINA. — Zet u, mijnheer, en... madame. (Zij zetten zich.)

FONS (als had hij hen niet gezien, staat recht.) — Pardon, madame, mijnheer... (Hij buigt. Anastazie en Tist springen recht. Spel als vroeger. Eindelijk gezeten.)

MINA. — Alphonse, die heer is de kozijn waarover madame u gesproken heeft.

FONS. — Ha!

TIST. — Nicht heeft van mij gesproken, madame?

MINA. — En waarheid gezegd, mijnheer.

TIST. — Ja, liegen zal nicht niet.

ANASTAZIE (tot Mina.) — Hewel?

MINA. — 'n Flinke manskerel! 't Is zoo!

TIST. — Nicht vindt me flink?

FONS. — Iedereen zal dat zeggen.

TIST. — Op 't dorp noemt men mij Tist den Flinke.

FONS (tot Tony.) — Wat zegt u, mijnheer de schepen?

TONY (vóór zich.) — Schepen! Ik? (Medelijdend hoofdschuddende.)

FONS. — Mijnheer en Madame, ik heb de eer u mijn besten vriend, den Schepen van den Burgerlijken Stand der stad (1) voor te stellen. (Tist en Anastazie, rechtstaande, buigen diep. — Tot Tony.) Sta recht, ezell! (Tony, insgelijks rechtstaande, buigt diep. Tist en Anastazie, die wilden nêrzzitten, buigen opnieuw. Fons schrijft in een zakboekje. — Tot Tony.) Zeg iets.

TONY. — Als schepen is het mij aangenaam kennis te maken met mijnheer...

TIST. — ...De kozijn van nicht.

TONY. — En met Madame...

ANASTAZIE. — ...De nicht van kozijn. (Handdrukken. Tony spreekt met Tist. — Tot Mina.) Hoe vindt gij hem?

MINA. — Zeer well!

TONY. — Mijnheer is van... Steenockerzeel?

TIST. — Ja, mijnheer.

MINA. — En lid van de kerkfabriek?

TIST. — Nicht heeft dat gezegd, hé?

ANASTAZIE. — Als men bij treffelijke lieden komt, zegt men altoos wien men voorstelt. (Tot Tist, stil.) Hebt gij nu uw « carte d'identité » op zak?

TIST. — Mijn?...

ANASTAZIE. — Uw eenzelveigheidskaart.

(1) De dichts bijgelegene stad noemen.

TIST (zoekende.) — Moet ik die hier toonen? (Spreken met mekaar).

TONY (vóór zich.) — Wie van beiden is ziek in de bovenkamer? Hij of zij?

FONS. — Het begint goed, hé?

TONY. — Wat?

FONS. — Het blijspel.

TONY. — Het? !... Ja! (Vóór zich.) Zijn zinnen op reis!

TIST (tot Mina.) — Nicht zegt, dat Mijnheer komediestukken schrijft.

MINA. — Inderdaad, mijnheer. (Sprekt met hem en Anastazie).

TONY. — Is hij werkelijk tooneelspeler?

FONS. — Wist gij dat niet?

TONY (t.z.) — Beginnen mijn zinnen ook te waggelen?

MINA. — Alphonse? Mijnheer wenscht u iets te vragen.

FONS. — Met plezier, mijnheer.

ANASTAZIE (tot Tist.) — Deftig, zulle. Laat hooren, dat gij uw wereld kent. Begin!

TIST. — Over vermenigvuldigen heb ik niet gerust gesteld. Ik ben daarin zeer sterk. En als Mijnheer... misschien geen tijd... maar Madame mij op de proef wil stellen, zal zij zeggen: Potverdekke, ik wist niet, dat Tist de Flinkke zoo 'n man was!

FONS. — Wat ge zegt!)

MINA. — Stoeffer!) Te zamen.

TONY. — Ongelooflijk!)

ANASTAZIE (fier.) — De eerste prijs behaald op... de school!

FONS, TONY, MINA. — Hoho! Mijnheer is dus...

TONY. — Geen kicken!)

MINA. — Geen ezell!) Te zamen.

FONS. — Geen kalf!)

TIST. — Iedereen zegt dat. Over den landbouw zal ik u niet spreken. Dat is Latijn voor u. Toch denk ik, dat komediestukken schrijven moeilijker is dan... koeien te melken.

ANASTAZIE. — O! (Geeft hem een duw.)

TIST (uit zijn lood.) — Ik wil zeggen, moeilijker dan... melk te doopen.

FONS. — Och, neen! Wat is tooneelschrijven? Niets! Het is enkel de spiegel van het werkelijke leven. Voorbeeld: iets gebeurt. Ge ziet het. Het tooneel beschrijven dat vóór uw oogen zich afspeelt met de doening der menschen; deze menschen doen spreken en handelen zooals zij wezenlijk zijn en dan alles zoo trouw mogelijk neerschrijven, is tooneelschrijven. Bij voorbeeld: Ge zijt jongman. Nooit hebt gij aan trouwen gedacht?

TIST. — Nooit, mijnheer. Ik zweer het.

FONS. — Als tooneelschrijver mag ik u niet gelooven. Ik denk, ik onderzoek, ik bestudeer uw karakter. Gij zijt goed gebouwd, flink...

TIST. — Dat zegt iedereen.

FONS. — Mannen, die bij hoog en laag zwoeren nooit te trouwen, aanbidden een zekeren dag een vrouw, zoo hartstochtelijk, zoo verschrikkelijk, dat zij 's nachts uit hun slaap wakker geschud worden. Die kenden niet zich zelf.

TIST. — En gij weet dat!... Hoe komt dat, mijnheer?

FONS. — Het toeval! Iets dat niet opgeklaard kan worden, iets waaraan men niet weerstaat.

TIST (tot Tony.) — Hoe weet hij dat?

TONY. — Menschenkennis! (Vóór zich.) Nu spreekt hij gelijk iemand met gezonde hersens.

FONS. — Vrouwen, die mannen haten, « zoo gezegd », ziet men zekeren dag als slangen rond mannen slingeren, en lossen doen zij niet vooraleer zij het slachtoffer... geslacht-offerd hebben.

ANASTAZIE (tot Mina.) — Doe nooit geen misstap, want hij leest in het diepste der ziel.

MINA. — Ik weet het maar al te well!

TONY. — Als schepen van den Burgerlijken Stand, weet ik er ook iets van. Ik heb mannen gekend, reeds tot jaren, die zegden: « Van de vrouw, verlos ons Heer! » Tot zij zekeren dag liepen als hazen. (Tist lacht. — Stil tot hem.) Uw lachen verradt u. Ik sla den nagel op den kop! Gij bemint...

TIST (fluisterend.) — Genoeg... zwijg! (Luid.) Ik lach, hahaha!

FONS. — Gij zijt niet de eerste die lacht. Ik heb er gekend, die lachende en spottende vastgeankerd werden. Liefde doodt men niet gemakkelijk.

ANASTAZIE (vóór zich.) — Hoe waar!

FONS. — Ik kan bewijzen, dat menschen die zeggen: « Ik wil dat niet, of ik zou dit of dat niet doen, veinzen; zeer dikwijls anders denken ». Mijnheer de schepen kan zulks bevestigen.

TONY. — Zekerlijk. (Vóór zich.) Waar wil hij heen?

TIST. — Mijnheer kan dat bewijzen?

ANASTAZIE. — Twijfel niet, kozijn.

MINA (gebiedend.) — Alphonse, spreek, bewijs, toon uw kunst.

FONS (tot Tist.) — Hebt gij ooit komedie gespeeld?

TIST. — Nooit!

FONS. — Dan speelt gij nu komedie!

TIST (tot Tony.) — Is mijnheer soms niet een weinig...
(Wrijft op zijn voorhoofd.)

TONY. — Neen, neen! (T.z.) Die boer ziet het ook al. Ik wil hier weg, vóór hem.

FONS. — En gij, Madame?

ANASTAZIE. — Ik?! Hahahahaha!

FONS. — Lach niet: Gij speelt komedie.

ANASTAZIE (tot Mina.) — Rijden de zinnen van mijnheer soms per koets? (Mina's mimiek doet haar twifelen.) Ik beklaag u, Madame.

FONS (tot Tony.) — En, gij? Hebt gij reeds komedie gespeeld?

TONY (vóór zich.) — Hoe kan 'n mensch zijn geheugen zoo weifelen? (Tot hem.) Ja. Ik heb altijd menschen in hun geluk gebracht.

TIST. — Met komedie te spelen?

TONY. — Neen, als schepen van den Burgerlijken Stand.

FONS. — Gij hebt veel kwaad gesticht.

TONY. — Ik?! (T.z.) Wat bedoelt hij?

FONS (met Tony van de groep zich verwijderende.) — Hoeveel honderden maal hebt gij tot vrouwen gezegd: «Gij zult onderdanig zijn aan den man. (Tony wil spreken.) En allen antwoordden: «Ja». Gij wist, dat die «ja» «neen» beduidde. (Wil nogmaals spreken.) Zwijg, zeg ik. Honderden mannen hebt gij in het ongeluk gebracht. Honderden verdoemen u!

TONY. — Maar gij weet wel, dat ik geen schepen ben, dat ik hier kwam om een nieuw blijspel.

FONS. — Waarin gij de hoofdrol zult vervullen!

TONY (vóór zich.) — Te Gheel zitten er zoo geen erge zotten. Hij moet naar Mortsel. (Rondziende.) Hoe geraak ik hier weg!

FONS (plots tot Tist.) — Gij speelt den verliefde.

TIST. — Ik?!?

FONS. — Gij! Zijt ge niet Tist de Flinke?

TIST. — Ze zeggen het toch. (Vóór zich.) Als die niet zot is, loopen er geen wijzen.

FONS. — Mijn vrouw en uw nicht spelen ook meê.

TIST. — Nicht? Zij kent er niets van, mijnheer.

FONS. — Wat weet gij daarvan? Zij doet niets anders...

TIST (tot Anastazie.) — Gij hebt mij dat nooit gezegd, nicht.

ANASTAZIE. — Wat?

TIST. — Dat gij ook speelt.

ANASTAZIE. — Is er bij u ook een vijs los.

TIST. — Ik speel geen komedie.

ANASTAZIE. — Kozijn, doe het voor haar, voor Madame.

MINA. — Ja, mijnheer... voor mij. Ik zal zoo gelukkig zijn!

TIST. — Hm!... Gelukkig! (Tot Anastazie.) Ik betreur dat wij hier gekomen zijn. De verliefde!... Ik ken er niets van, nicht.

ANASTAZIE. — Probeer het maar eens. (Spreken stil met elkaar.)

FONS. — Deze plaats verbeeldt het tooneel. (Tot Tist en Anastazie.) Die kast dàar, op achtergrond, meer vooruit brengen, links van den aanschouwer. (Tot allen.) Die kast verbeeldt een boom. (Bevelende.) Allen aan 't werk voor de tooneelschikking.

TIST (tot Anastazie, die de kast opnemen.) — Een schoone boom, hé? (Draaien rond met de kast.) Ziet gij den aanschouwer?

FONS. — Is het voor vandaag of morgen?

ANASTAZIE. — Wij zoeken naar den aanschouwer, om de kast te plaatsen.

FONS. — Kast! Ik zeg: boom. Begrijpt me toch. (Dwars.) Dàar!

TONY. — Ik schrik, dat hij kwaadzet wordt.

TIST. — Dàar! De boom staat er. (Beiden vagen zweet af.)

TONY. — Die boer heeft in een zothuis gediend.

FONS (tot Tony.) — Droomer, help mede. Plaatst die potten en bloemen rechts, op het voortoonel. (Tony doet het. Tot Mina, die het eene na het andere schikte.) Zorg voor het priëel. (Zij haalt borstels, enz. Plaatst stoelen en hangt een tafeltapijt over alles. Tist en Anastazie helpen mede. Tony heeft stoelen geplaatst nabij de bloemen. Fons, druk aan 't werk.)

TONY. — Ik verlaat het zothuis. (Wil ongemerkt af.)

FONS. — Blijf, ik heb u nodig.

TONY. — Men wacht mij thuis.

FONS (heftig.) — Thuis!... En uw blijspel?

TONY. — Het zal niet bevallen.

FONS. — Mijn blijspel?

TONY. — Uw... zothuis!

FONS (barsch.) — Waar ziet gij dit zothuis? (Neemt hem bij den arm en leidt hem rond het tooneel.) Het stuk speelt aan een uitkant van een bosch. Dàar, op achtergrond, een kasteel en lanen die er naar toe leiden. Prachtig! Heerlijk! Vindt u niet?

TONY. — Ja. (Vóór zich, luid zuchtende.)

FONS. — Dàar het bloemenpark, tafel en stoelen om te rusten. Schoon, hé?

TONY. — Ja, ja! (Luider zuchtende. — Het priëel staat links van den aanschouwer.)

FONS. — Hier het priëel, waar verliefden komen droomen.

Daar de boom met zijn breed openslaande takken, en ginds het bosch. Het geheel een droom, een Eden!

TONY. — Jajajaj (T.z.) Ik doe een dokter komen.

FONS. — Beste vrouwtje, ik reken op u.

MINA. — Fonske, ik denk aan iets.

FONS. — Aan wat?

MINA (stil.) — Als het zoover komen moet, mag ik mij dan laten kussen?

FONS (evenzoo.) — Natuurlijk! 't Is toch maar komedie.

MINA (als vroeger.) — Niet jaloersch zijn, hé!

TONY (die weg wilde, trapt op porcelein, in der haast op den grond gezet.) — Aiaiai! Wat is dat?

MINA. — Ach! Mijn schoon porcelein gebroken!

TIST. — Begint de komedie?

MINA. — Da's geen komedie, boer! Dat is werkelijkheid!

TIST. — Boer!... Begint dat hier zoo?

ANASTAZIE. — Kozijn, toch! (Fluistert iets in zijn oor. Beiden helpen Mina en dragen de stukken in een meentplaats.)

TONY. — Verontschuldiging, mijnheer... Ik had...

FONS. — Uw zinnen zijn elders. Denk aan uw rol!

TIST. — 't Is al vergeten!

FONS. — De komedie begint.

TIST. — Wat moet ik zeggen, mijnheer?

FONS. — Zeg al wat u op het hart drukt. Wees vooral... waar. Als verliefde, goed, zacht, driftig, soms ook brutaal zijn.

TIST. — Nooit verliefd geweest, mijnheer. (Mina spreekt met Tony.)

FONS. — Des te natuurlijker zal uw spel zijn.

ANASTAZIE. — Ge zijt toch oud genoeg om te weten, wat ge zeggen moet.

TIST. — Ja. Wat mij op het hart drukt. Wil ik het u zeggen?

ANASTAZIE. — Nu niet: straks.

FONS (tot Tony.) — Uw rol: de verleider. Op bijval bij de aanschouwers niet rekenen. Hoe meer die u haten, hoe natuurlijker uw spel is.

TONY. — Reken op mij, mijnheer Krinkelbeen. (T.z.) 't Is toch spijtig!

ANASTAZIE (tot Tist, stil.) — Als gij soms lust gevoelt mij te kussen, doe het, zulle. 't Is toch maar komedie!

TIST. — Ik zal... zien! (T.z.) Ik speel komedie! (Tot Fons.) Begint dat spel nog niet, mijnheer?

FONS. — Een oogenblik. (Tot Anastazie en Mina.) Uw beider rollen zeg ik straks. Het stuk begint. Alleman van het tooneel. (Tot Tist en Anastazie die blijven staan.) Hooft gij niet: van de planken!

TIST (tot Anastazie.) — Van de planken!... En dan? Kom, wij kruipen op den boom. (Willen op de kast gaan zitten.)

FONS. — Alleman buiten, zeg ik! (Allen af. — Poos. — Drie kloppen achter de schermen.)

TIST (traag op.) — Nicht-lief, waar hebt gij mij ingelokt? Bij 'n zot, die wil dat ik komedie speel. (T.z.) Ik doe het voor haar. Onder ons gezegd, (Ziet rond.) nicht zit er warm in. Maar hoe weet de zot, dat ik van haar gedroomd heb?... En... waarom vroeg nicht naar mijn eenzelvheidskaart? Zij vroeg dat toch voor iets... Voor wat? (Zet zich en denkt.)

TONY (op: vóór zich.) — Het geval van mijnheer Krinkelbeen las ik niet in Conscience's Gekkenwereld. Erg, zeg ik.

TIST. — Ik kan niet denken, waarom? (Staat op. Tony ziende.) Waarom wil ik mij leenen tot zotte kuren?

TONY. — Waarom? Gij doet een werk van bermhertigheid. De zotten troosten, mijnheer.

TIST. — Ik kwam hier voor heel wat anders.

TONY. — Ik ook. Toch dring ik aan. Speel komedie, mijnheer.

TIST. — Is dat geen kunst?

TONY. — Kunst? Zegde hij niet dat iedereen komedie speelt!

TIST. — Woorden van 'n zot!

TONY. — Die naar mijn oordeel waarheid bevatten. Bewijzen: Raadpleeg een advocaat. Hij zal u antwoorden: «Ik spreek u vrij», al weet hij vooraf, dat gij het aan uw been hebt.

TIST. — Advokatenstreken, zeggen ze.

TONY. — De bakkers, de beenhouwers, de winkeliers klagen, dat al wat zij inkoopen, verschrikkelijk duur is. Waarom?

TIST. — Om niet omver te vallen als zij rekenen.

TONY. — In de Kamer verwijt een afgevaardigde aan een collega: «Gij hebt uw kiezers bedrogen!» Hij schreeuwt: «De lasten zijn overdreven!» En wordt hij minister, dan stijgen die nog.

TIST. — Boerenbedrog!

TONY. — Neen, al die menschen spelen komedie! En de drijfveer?... Geld winnen, hoogmoed bevredigen of naar heerschzucht streven. Om te pronken met een strikje of een blikje op de borst, worden soms aardige tooneeltjes afgespeeld in... 't geniep. Tusschen man en vrouw gebeuren soms tooneelen, die eindigen met een verschrikkelijk drama.

TIST. — Met moord of zelfmoord.

TONY. — Gij zegt het goed. Onder ons... speelt Mijnheer ook komedie?

TIST. — Natuurlijk. Ik ben de verliefde.

TONY. — Gemakkelijk spell! Stil fluistert: ik zie u geerne en liegen, liegen!...

TIST. — Is dat alles?... Ik speel mijn rol.

TONY. — Niet zoo haastig. Speelt gij den verheide om uw drift te koelen?

TIST. — Drift!... Ik weet niet... Dat geloof ik niet. Wat bedoelt, Mijnheer?

TONY (vóór zich.) — Een kalf! (Tot hem.) Is het hartstochtelijke liefde, of liefde uit geldzucht? (Tist lacht. — Plots.) Dat is het! Gij hebt een boontje voor uw nicht.

TIST. — Ik zeg niet meen.

TONY. — Ik zeg: ja. Als zij opkomt, zegt gij: Lieve, allerliefste nicht, zoolang geleden dat ik u nog zag. Hoe gij veranderd zijt?

TIST. — Is dat liegen! Ik zag haar zooeven.

TONY. — Komedie: uw rol. (Met gevoel sprekende en luid.) Ja, nichtje, veranderd, verjongd, schoon! Gij zijt een beelden!

TIST. — Moet ik zoo hard schreeuwen?

TONY. — Ja. En met overtuiging, met gevoel.

TIST. — Maar zoo'n beelden is zij toch niet.

TONY. — Uw rol. Wilt gij hem goed vervullen?

TIST. — Ja, ja! De zot zal juichen!

TONY (vóór zich.) — Ik ook! (Als vroeger.) Nicht, uw bijzijn maakt mij gelukkig. Zonder u kan ik niet leven!

TIST. — Zoo straf liegen!

TONY. — Uw rol! (Als vroeger.) Aangeboden nicht, laat mij u in mijn armen drukken, u omhelzen!

TIST. — Zoo luid niet; zij zal het hooren.

TONY (spreekt stil.) — Gij grijpt haar vast, gij kust haar meermaals.

TIST. — Meermaals?... En als zij weerstand biedt?

TONY. — Aldus sprekende, weerstaat een vrouw nooit. Zij valt in uw armen, zij is gemagnetiseerd!

TIST. — Gemagniti...ti...ti...? Is dat niet erg?

TONY. — Betooverd door uw liefdetaal, is zij als lam geslagen. Zij wordt uw slavin, die blindelings gehoorzaamt.

TIST. — Dank, mijnheer. Zoo noodig, doe ik er nog iets bij van eigen vinding. Nicht zal groote oogen opentrekken. Mijnheer, hoeveel ben ik u schuldig?

TONY. — Eene beleediging!

TIST. — Eene!... Dan speelt mijnheer geen komedie?

TONY. — Ik speel mijn rol.

TIST. — Uw rol! Niemand zal u die konkurrentie aandoen...

TONY (vóór zich.) — In een zothuis, zeg ik.

FONS (op: woedend, barsch.) — Begint gij of begint gij niet?

(Beiden willen spreken.) Zwiigt! Denkt gij met een zot te doen te hebben?

TONY. — Dat denkt niemand, vriend.

TIST (vóór zich.) — Wie dat niet ziet, is blind!

FONS. — Hebt gij uw blijspel nog noodig?

TONY. — Zekerlijk, mijn beste.

FONS. — Tist de Flinker, denk aan uw rol, zoo niet!...

TIST. — Eene bedreiging! Mijnheer, ik speel geen komedie!

FONS (barsch.) — Dat heb ik u niet gevraagd!

TONY (tot Tist: stil.) — Gij begint een domme streek. Begrijp zijn toestand... Zeg, ja.

TIST (met tegenzin.) — Ik zeg: ja!

FONS. — Waarom zegt gij: «Ja?»

TIST. — Wilt gij, dat ik «neen» zeg? (Fons met veel beslag, woedend af.)

TIST. — Ik geef de pijp aan Maarten. (Wil heengaan.)

TONY (hem weerhoudende.) — Doe dat niet! Beef voor zijn gramschap! (T.z.) Ik moet hier weg vóór hem. (Tot Tist.) Speelt uw nicht ook komedie?

TIST. — De kwibus beweert het toch. Hal daar is nicht!

ANASTAZIE (op. In de deur, naar buiten sprekende.) — Begrepen, mijnheer. (Met groote schreden stappende naar het voortoonel.) Ik ben de verleider, het verstootene meisje, het slachtoffer der liefde, het... het... de rest is in 't Fransch. (Tist wil zijn liefdeverklaring doen, Tony weerhoudt hem.)

TONY. — Niet zoo haastig. Stoor niet haar spel. Geduld!

ANASTAZIE (stapt met groote schreden terug naar achtergrond. Bezielt Tony, pinkoogende. Komisch verleidelijk spel.) — Hij!

TONY. — Zij! (Ernstig verleidend spel.)

TIST. — Nicht, bezie mij: Ik ben de verliefde! Zie: (Hij ook pinkt oogjes. Zij ziet naar Tist, strak en boos; naar Tony, verleidend. Spel dat zich herhaalt.)

TONY. — O, liefde!

TIST (luider.) — O, liefde!!

ANASTAZIE (diep zuchtende.) — Ja!

TONY. — Lieve, lieve klein!

TIST (vóór zich.) — Geen twijfel: Die wil mij onderkruipen. Opgelet!

ANASTAZIE. — Eindelijk zie ik u weer! (Loopt naar Tony. Zij kust hem meermaals, hem stevig omarmende.)

TIST. — Wat doet zij nu? Nicht, gij bedriegt u! (Wil haar van Tony scheiden.) Ik ben kozijn Tist!

TONY. — Ezel, wat doet gij!

TIST. — Zij kust u!

TONY. — Haar rol. (Tot haar.) Engel mijner droomen, in mijn armen! (Valt opnieuw in zijn armen.)

TIST. — Haar zinnen, och armel! (Tot Tony.) Nicht kent u niet! Ik ben de verliefde... Ik mag haar kussen...

ANASTAZIE (tot Tist.) — Wie zijt gij? Wat komt gij hier doen?

TIST. — Ik ben kozijn...

ANASTAZIE. — Weg! Weg! Weg! (Telkens zij « weg » zegt, deinst Tist verschrikt achteruit.) Ik ken u niet! (Tot Tony.) Nooit heb ik opgehouden u te beminnen!

TIST. — Wat moet ik hooren!

TONY. — Leugen! Verleidster! Bedriegster! Ik heb niet vergeten!

ANASTAZIE. — Vergeten! Wat?

TONY. — Mij schonkt gij uw liefde en een andere uw leihaam! chaam!

ANASTAZIE. — U alleen behoort ik!

TONY. — En die boer van Steenockerzeel!

TIST. — Wattle! Leugen! (Met gebalde vuisten, naar Tony.) Zeg dat het niet waar is!

TONY (tot Tist.) — Denk aan uw rol!

TIST. — Ik vaag mijn... dielen aan mijn rol. Ik wil weten...

TONY. — Komedie, zeg ik. (Tot haar.) Ik verstoot u! Uwe liefde heeft mij verblind. Weg! Weg van mij! (Stoot haar van hem weg.)

TIST (vóór zich.) — Zou zij dan toch werkelijk met hem?... (Is als zinneloos.)

ANASTAZIE (als verpletterd.) — Lafaard! De verstootelinge zal zich vreeselijk wreken. (Gaaf, terneergedrukt, tot aan de kast.)

TIST. — En ik die dacht...

ANASTAZIE. — Boomen komen elkander niet tegen, menschen wel. (Gaaf zitten.)

TONY (tot Tist.) — Het oogenblik is plechtig! Nu aan u!

TIST. — Bedankt. Ik eet uwen overschot niet.

MINA (onder het spel opgekomen, staat nevens de kast.) — Proficiat, madame. Heerlijk! Een nieuwe ster, die op-dangt!

ANASTAZIE (tot Mina.) — Kozijn heeft verdriet... Ik zie het!

TONY (tot Tist.) — Is uw hersenpan ook geschokt? (Fons, die het spel volgt en schrijft, staat rechts, of links, nabij de schermen.) Mijnheer Krinkelbeen bespiedt ons.

TIST. — Ik dien geen zot! En gij valschaard!

TONY. — Gij denkt dan waarlijk dat ik... Groot kind, toch!

TIST. — Het is dan niet waar?

TONY. — Komedie! Mijn rol!

FONS. — Slaapt de verliefde?

TONY. — Om de liefde Gods, begin. Doe het voor uw nicht. Met gevoel, zulle!

TIST. — Dag, allerliefste nicht. Ik ben Tist, uw kozijn van Steenockerzeel. Allerliefste schoon nichtje...

ANASTAZIE (als uit een droom ontwakende.) — Hoor ik goed?... Gij?! Hier!... Schelm! Het arme meisje zit te wiegen.

TONY. — Gij hebt uw liefdevrucht verloochend?

TIST. — Ik zweer: nooit met iemand kennis gehad. (Fons, me-degesleept door het spel, loopt tevreden heen en weer.)

ANASTAZIE. — Schaamteloos! Gij verloochent uw bloed!

TIST. — Mijn bloed?

TONY. — Laat u niet bemeeisteren, magnetiseer haar.

TIST (hartstochtelijk.) — Ik bemijn u!

ANASTAZIE. — Ik haat u!

FONS. — Strijd tusschen haat en liefde! Overheerlijk! Prachtig tooneel!

TIST. — Zeg dat niet, Anastazie. Zoolang geleden, dat ik u nog zag! (Zij wil spreken.) Zwijg! Wat zijt gij veranderd! Een beeldeken! Een engel van goedheid! (Zij wil spreken.) Zwijg! Onderbreek mij niet! Ik spreek met vuur, met drift. Ik schreeuw het uit: Ik heb u lief!

FONS. — Subliem!

ANASTAZIE (tot Mina, stil.) — Ik zou hem willen kussen.

MINA. — Denk aan uw rol.

ANASTAZIE. — 't Is hard!

TIST (tot Tony.) — Zou ik haar reeds gemagni...ti...liti...?

TONY. — Bijna. Ga voort...

TIST. — Nicht, ik gloei van liefde... voor u. Voor u, schoone aangebedene nicht, alles! alles! Heb medelij!

ANASTAZIE (vóór zich.) — Dat is te straf! (Snelt naar Tist, die met open armen op haar wacht.)

MINA. — Uw rol!

ANASTAZIE (plots achteruit gaande, hem met afkeer aanschouwende.) — Ellendeling! Gij zoekt een tweede slachtoffer!

TIST. — Ik!

FONS. — Welk talent!

ANASTAZIE. — Een tweede vrouw wilt gij haar leven verbrijzelen. (Gaaf ergens zitten, droogt tranen.)

MINA. — Magnifiek!

TIST. — Zoo belasterd worden. Onschuldig!

TONY. — Uw spel is te zwak. Gij kunt niet hard genoeg liegen.

TIST. — Ik kan niet liegen! (Zet zich, nabij de kast. Droogt tranen.)
 TONY (tot Mina.) — Gij ook, lieve, overtreft alle vrouwen.
 MINA. — Wat bedoelt u?
 TONY. — Ik moet het u toch zeggen, mevrouw. Ik zie u doodgaarne!
 MINA. — Spreekt gij waarheid, mijnheer?
 TONY. — Of ik waarheid spreek! Lieve, ik kwam niet tot hier, alleenlijk om een nieuw blijspel.
 MINA. — Neen!
 TONY. — Drie dagen geleden zag ik u in den Schouwburg. Ik weet niet wat in mij omging. Ik wilde u zien,... u zien! Ik werd als naar hier gevoerd...
 FONS. — Wat fezikt die tot mijn vrouw?
 TIST (plots rechtstaande, als zag hij iets verschrikkelijks, bijna onhoorbaar, fluisterende.) — Ik ben Adam. (Anastazie als naar hem gedreven.) En... gij zijt Eva! (Luid.) En daar, zie!
 ANASTAZIE (verschrikt.) — Wat? (De anderen bezien hem.)
 TIST (als wees hij naar Mina.) — Daar! Daar de verboden vrucht!
 TONY (tot Mina.) — Wat sammelt hij nu? Zou hij ook...
 ANASTAZIE. — Waar? Waar? (Fons schrijft en is overgelukkig.)
 TIST. — Ik zie het. De duivel die bekoort. De duivel die haar wil bemeesteren.
 ANASTAZIE. — De duivel! (Dichter en dichter bij hem. Als 'n slang rond hem slingerende.) Ik ben zoo bang!
 MINA (tot Tony). — Zou hij uw inzichten raden?
 TONY. — Die kinkel? Toe dan!
 FONS. — Mijn werk wordt bekroond!
 TIST. — In het Evāgelie staat geschreven: «Bemin uwen evenaasten als u zelve».
 ANASTAZIE. — Kozijn Tist. Ik ben uwen evenaaste. (Zij hangt aan hem. Omhelzing.)
 FONS. — Aandoenlijk tooneel!
 TONY. — Mina, gij ook zijt mijn evenaaste.
 TIST (terwijl hij Anastazie in zijn armen heeft.) — Ik heb haar gemagnitiliseerd!
 TONY. — In mijn armen, lieve!
 MINA. — Ik ben zoo beschaamd. Ik durf niet...
 FONS. — Die vriendschap met mijn vrouw?...
 TIST. — Kom, nichtje. (Hij leidt haar naar het priëel.)
 TONY. — Eindelijk alleen!
 MINA. — Alleen!
 TONY. — In mijn armen, schoone Mina.
 MINA. — Ik ben getrouwd... Ik mag niet.

TONY. — 't Is immers maar komedie.
 MINA. — Ik was het vergeten. (Omhelzing.)
 FONS (naar hen toe. Blijft plots staan.) Waar zijn m'n zinnen? 't Is komedie!
 ANASTAZIE (gezetten met Tist in het priëel.) — Ik was toch zoo bang. Ik dacht: uw zinnen... (Valt hem aan den hals. Omhelzing.)
 FONS (die het spel ziet.) — Wie loochent, dat zij de mannen haat? Dat hij de verliefde niet spelen kan. (Het spel ziende van Tony en zijn vrouw.) Maar... Wat zie ik?
 TONY. — U bezitten is mijn leven!
 MINA. — Hoe gelukkig maakt gij mij! (Omhelzing.)
 FONS. — Die wil mij horens planten! (Wil er heen. Weerhoudt zich.)
 ANASTAZIE. — Eene rilling doorliep heel mijn lichaam.
 TIST. — Ik had u gemagnitiliseerd. (Hij fluistert iets aan haar oor. Zij lacht.)
 TONY. — Ik kom u meermaals bezoeken. Ik ben overgelukkig: in den zevenden hemel!
 MINA. — Zoo hoog, lieveling!
 TONY. — Die hemel is hier bij u, engel mijner droomen. (Wil haar nogmaals omhelzen.)
 FONS (jaloersch.) — Dit schijnt mij niet natuurlijk, of wel hij overdrijft.
 MINA. — Neen, mijnheer. Laat af! Genoeg!
 TONY. — Gij vergeet uw... rol.
 MINA. — Ik speel... natuurlijk.
 ANASTAZIE. — Ik krijg zoo precies de magnetiti.
 TIST. — Begrepen, nichtje. (Omhelzing.)
 TONY. — Die plotselinge ommekeer...
 MINA. — Ik was te zwak... Mijn echtgenoot...
 TONY. — Uw echtgenoot! Zijt ge blind?
 FONS. — Wat bedoelt hij?
 TONY. — Kunt gij liefde koesteren voor 'n zot! (Wil haar met geweld kussen.)
 MINA. — Neen, neen, neen! (Hem een oorveeg gevende.) Daar! Het antwoord van eene wijze!
 FONS. — Straks kus ik haar honderdmaal!
 TONY. — Mina, wat deedt gij?... Gij begrijpt me dan niet?
 MINA. — Al te goed! En als aldus de getrouwde vrouwen, mannen van uw soort ontvingen, dan zouden niet zooveel ongelukkigen berouw gevoelen als het kalf verdrongen is.
 ANASTAZIE. — Zoo weer precies een rilling...
 TIST. — Begrepen, nichtje. (Bezien elkander. Liefdespel.)
 TONY. — Zoo laat ik mij niet afschepen. Ik wil, ik moet. (Mina wil weg.) Gij gaat niet heen! Ik wil...

FONS. (die nabij het priëel stond, loopt naar Tony, struikelt tegen het priëel dat ineenstort, neemt Tony vast en zegt woedend.) — Lafaard.

TONY. — Ik? Een lafaard!

FONS. — Huichelaar! Gij vraagt een blijspel en gij wildet een huiselijk drama scheppen.

TONY. — Ik bleef in mijn rol. De verleider.

MINA. — Ik ook, mijnheer Tony?

TONY. — Te natuurlijk! (Houdt zijn wang vast.)

FONS. — Ik gevoelde mij zoo gelukkig!

TONY. (verwijtend.) — Jaloersche vent! Durven denken dat ik...

FONS. — Het was mijn rol. (Tist en Anastazie komen van onder het tafeltapijt gekropen. De anderen lachen.)

TIST. — Ik heb er genoeg van, zulle!

ANASTAZIE. — Ja, de komedie is uit!

FONS. (tot Tony.) — Uw blijspel is gespeeld.

TONY. — En ik die dacht...

FONS. — Dat ik sufte, hé! Wat ik scheppen wilde, is vertolkt. Toch vraag ik dat gij allen, voor den prijskamp, in het stuk optreedt.

TIST. — Mijnheer is dus over ons tevreden?

FONS. — Tevreden omdat gij geen komedie gespeeld hebt.

ANASTAZIE. — Geen komedie gespeeld! En kozijn heeft mij gemagnitiseerd!

TIST. — Ik ben zeker, dat mijnheer het zoo niet kan.

FONS. — Luistert beiden: Hier hebt gij niet gelogen, niet gehuicheld, niet gezegd: (Tot Tist) «Ik denk niet aan trouwen». (Tot Anastazie): «Ik haat de mannen». Hier werd door u het werkelijke voorgedragen, aan beider zielsgevoel lucht gegeven. Uit uw verzuchtingen, die gij loochendet, trok ik nut om een nieuw blijspel te schrijven. Voor den aanschouwer is het eene les: een spiegel.

TONY. (tot Anastazie en Tist.) — En... als Schepen van den Burgerlijken Stand... Zegt: Gij stapt nu toch het huwelijksbootje in, hé?

ANASTAZIE. — Natuurlijk, mijnheer. Nu dat iedereen weet, dat kozijn mij gestabiliseerd heeft.

TONY. — En... later?

TIST. — Later! Later hoor ik, op het gemeentehuis, bedienen zeggen: «Weeral! Tist de Flinkke, gij zorgt voor het Vaderland». (Allen lachen.)

MINA. — Heb ik goed gespeeld, Fonske?

FONS. — Uitnemend! Als gij geen zenuwen hebt, zijt gij een wondervrouwje. Mieterladiëke, in mijn armen. (Omhelzing.)

TIST. — Begint de komedie opnieuw? Nicht in mijn armen! (Zelfde spel.)

TONY. — 't Is wreed: «afzien!» En mijn schoon serpentje niet hier? Ik loop... ik ben weg!

ALLEN. — Waarheen?... Wat is er?

TONY. — Ik kan het niet meer «afzien». 't Is te weemoedig! Ik loop naar huis... Ik zoen mijn serpentje duizendmaal!

EENE STEM ACHTER DE SCHERMEN. — Huichelaar! Speel geen komedie!

TONY, TIST, MINA, ANASTAZIE. — Wie sprak dàar? Wie!

FONS. — De stem van het geweten, die ons zegt:

De wereld is een schouwtooneel

Waar ieder speelt zijn rol

Waar ieder grijpt naar 't beste deel,

En zorgt voor «Buikskén vol».

Waar domheid heerscht en laf geweld

Het recht terneder slaat;

Waar men eerbiedig buigt voor 't geld.

Al sticht het bloedig kwaad.

MINA. — Moeders:

Een vreeselijk drama wordt gespeeld,

Door gansch het wereldoord,

En eeuwig wroet het voort en teelt

Vernieling, roof en moord...

ANASTAZIE. — Dat is: oorlog! Doemnis!

TONY. — De wereld is een schouwtooneel,

Waar heerschzucht voert den staf;

Elk speelt zijn rol en krijgt zijn deel,

De ontkenning is het graf!

TIST. (tot Anastazie.) — Nicht, kom. Zit daar, niet zoo te droomen. Ik wil nog niet sterven. (Willen weggaan.)

TONY. — Ik verwacht mijn blijspel. Goeien avond! (Wil af.)

FONS. — Ondankbaren! Gij laat ons alleen!

MINA. — Zie dat alles hier staan! Elk een handje toegestoken. (Allen zetten de meubels op hun vorige plaats, terwijl het doek valt. Nog hoort men:) «Let op voor den boom. Voorzichtig voor het porcelein, enz.»

EINDE.